

Anders Nyman
Hållbarhetsstrateg
anders.nyman@trelleborg.se

Kommunstyrelsen

Energiplan 2019-2023 - Uppföljningsrapport 2022

Sammanfattning

Sedan antagandet 2019 har Trelleborgs kommun arbetat med genomförandet av Energiplan 2019-2023. Planen beslutades av kommunfullmäktige, 2019-05-27 § 139 KS 2019/379, och innehåller fyra strategiska inriktningar samt tvärssektoriella aktiviteter.

Syftet med energiplanen är att utgöra underlag och vägleda för kommunens långsiktiga arbete med främst energifrågor men i viss mån även klimatfrågor kopplat till energiomställningen. Att planen tagits fram har också varit ett sätt att förhålla sig till den lag om energiplanering som gäller för kommuner, lagen om kommunal energiplanering (1977:439).

Enligt beslut sker uppföljning av energiplanen årsvis, i slutet av första kvartalet, då informationen för föregående år finns sammanställd.

I denna rapport redovisas uppföljning av planens delåtgärder och genomförandegrad under 2022. Genomförandestatus på samtliga delåtgärder i planen har bedömts utifrån fem variabler: ej relevant, ej påbörjad, påbörjad, genomförd till hälften eller mer och helt genomförd /pågår kontinuerligt.

Uppföljningen visar att under 2022 var 76 procent av planens delåtgärder antingen helt genomförda/pågår kontinuerligt, genomförda till hälften eller påbörjade. Majoriteten av delåtgärderna som ännu inte påbörjats har av olika anledningar inte varit relevanta under programperioden. Antingen har de skjutits framåt i tiden vilket är fallet med flera av delåtgärderna kopplade till Sjöstaden eller så är de inte längre relevanta för aktörerna som har ansvar för dem på grund av ändrade prioriteringar. Generellt ser det bra ut för genomförandet av delåtgärderna i energiplanen. Arbetet framöver behöver fokusera på att genomföra de relevanta och ännu ej påbörjade delåtgärderna samt behålla de redan uppnådda.

Trots att en majoritet av delåtgärderna under inriktning Förnybar energitillförsel i hög grad är genomförda så har det övergripande energimålet om att fördubbla produktionen av förnybar energi från 85 GWh (basår 2015) till 170 GWh inte uppnåtts. Produktionen av förnybar energi ligger på samma nivå som den gjorde 2015.

En utökad förnybar elproduktion är nödvändig av flera skäl. För att nämna ett så är kommunens mål om vätgasproduktion helt beroende av ett nytillskott av förnybart producerad elektricitet. Ska målet om att fördubbla den förnybara elproduktionen leva vidare, vilket det rimligtvis bör med prognosen om ett dubblerat svenskt elbehov i åtanke, bör detta mål tas upp igen. För att ett sådant mål ska lyckas bättre framöver krävs en bred förankring i kommunkoncernen, målkonflikter behöver lösas och realistiska delmål behöver sättas upp.

Om Trelleborgs kommun ska nå målen för 2030 ska nästa periods åtgärdsplanering vara antagen senast 2023 med hänsyn tagen till övergripande mål och utfall från perioden 2019–2023.

Bakgrund

Enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Planen ska fastställas av kommunfullmäktige.

I Trelleborgs kommun beslutades Energiplan 2019–2023 av Kommunfullmäktige 2019-05-27 § 139, KS 2019/379.

Energiplanen är utformad utifrån de mål som är satta i nationella och internationella styrdokument inom energi- och klimatområdet. Även kommunens strategiska inriktningsmål och befintliga strategidokument har legat till grund för arbetet. Energiplanen omfattar hela kommunen som geografiskt område, alltså inte bara den verksamhet som bedrivs i kommunal regi.

Energiplanen innefattar en konkret handlingsplan för den 5-åriga planeringsperioden, med siktet att nå uppsatta mål för 2030. Enligt beslut sker uppföljning av måluppfyllelse av samtliga åtgärder i planen årligen. Ansvarig för uppföljningen är kommunledningsförvaltningen.

Syfte

Det övergripande syftet med planen är

- att utgöra underlag och vägleda för kommunens långsiktiga arbete med främst energifrågor, men i viss mån även klimatfrågor kopplat till energiomställningen.

Att planen tagits fram har också varit ett sätt att förhålla sig till den lag om energiplanering som gäller kommuner, lagen om kommunal energiplanering (1977:439).

Trelleborgs vision

Vision 2030: *”Vi har mod att prioritera hållbara och fossilfria energilösningar genom engagemang, beteendeförändringar, och samarbete”*

Energiplanens olika delar

Energiplanen består av fyra strategiska inriktningar med underliggande fokusområden som ligger till grund för mål och handlingsplan:

1. Hållbara transporter

2. Energiaspekter i fysisk planering
3. Förnybar energitillförsel
4. Försörjningstrygghet och smarta elnät

För att nå målen för respektive strategisk inriktning har tre viktiga tvärssektoriella aktiviteter identifierats:

1. Kommunikation och utbildning
2. Styrning och uppföljning
3. Forskningsarbeten och extern finansiering

Uppföljning

Sedan antagandet 2019 har Trelleborgs kommun arbetat med genomförandet av planens samtliga åtgärder.

I denna rapport redovisas uppföljning av åtgärdernas genomförandegrad för 2022.

Energiplanen innehåller 34 åtgärder. Vissa av åtgärderna har också delmoment som redovisas som separata åtgärder vilket medför att planen totalt har 37 åtgärder som följs upp. Majoriteten av åtgärderna har dessutom flera ansvariga fördelat på exempelvis olika förvaltningar och bolag. Då olika ansvariga arbetar med frågorna med olika infallsvinklar innebär det att de också kommit olika långt i arbetet. Av denna anledning sker uppföljningen uppdelat på ansvarsnivå och vi kallar dessa för delåtgärder i denna rapport. Sammanlagt har 67 delåtgärder följts upp.

De utpekade ansvariga har var för sig fått bedöma status på delåtgärderna utifrån följande fem variabler:

- **E = Ej påbörjad,**
- **P= Påbörjad,**
- **H= Genomfört till hälften eller mer,**
- **G= Helt genomfört/pågår kontinuerligt.**
- **Ej relevant**

I tidigare uppföljningar har delåtgärder som av de ansvariga bedömts som ej relevanta lyfts ut ur uppföljningen. För denna uppföljningsrapport har de tagits med, detta för att de ansvariga i vissa fall har angett antingen Ej påbörjad eller Ej relevant för delåtgärder som av olika anledningar inte påbörjats ännu. I vissa fall arbetar de ansvariga aktivt med frågorna men inte i exakt den form som energiplanen sätter och har av den anledningen angett svaret Ej relevant. I andra fall anses inte arbetet längre vara prioriterat för vissa aktörer. Exempel på sådana åtgärder följer längre ned i rapporten.

Uppföljningen baseras på delåtgärder där svar kan erhållas. Då vissa av delåtgärderna har det nedlagda bolaget Östersjöterminalen AB samt Sveriges regering som ansvariga där svar inte bedöms kunna emottas så har de heller inte tagits med i uppföljningen.

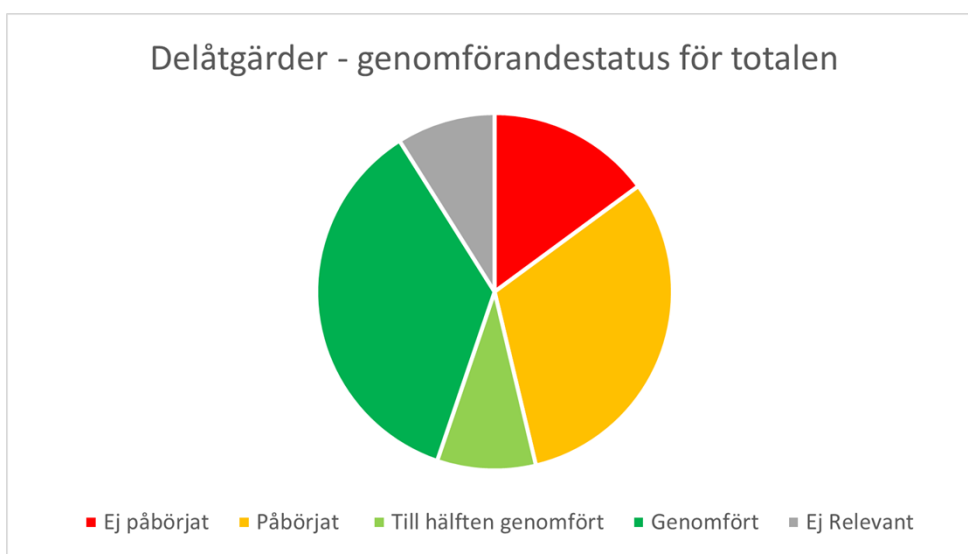
Resultat

Uppföljningen visar att **76 procent** av de utpekade 67 delåtgärderna är helt genomförda/pågår kontinuerligt, genomförda till hälften eller påbörjade. Det ska tilläggas att för samtliga 34 åtgärder så har någon av de ansvariga aktörerna påbörjat ett arbete, med undantag för en åtgärd som beskrivs närmare nedan.

Uppföljningen av delåtgärdernas genomförandestatus 2022 visas i **Figur 1**. Den visar följande resultat:

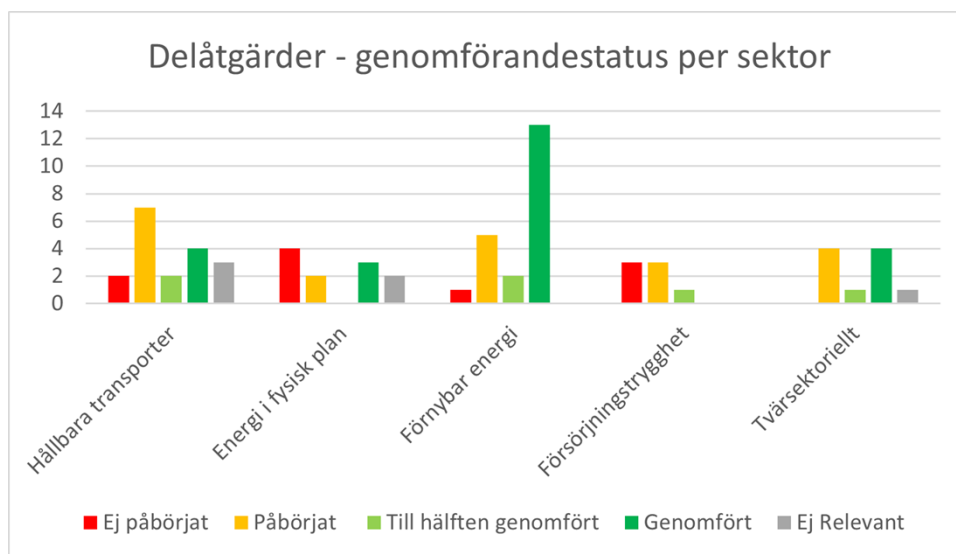
- 36 procent av delåtgärderna är **helt genomförda** eller pågår kontinuerligt.
- 9 procent av delåtgärderna är **genomförda till hälften** eller mer.
- 31 procent av delåtgärderna är **påbörjade**.
- Delåtgärder som ännu **inte är påbörjade** utgör 15 procent.
- Delåtgärder som bedömts som ej relevanta utgör 9 procent.

Då delåtgärder bedömda som Ej relevanta tas med i denna rapport (vilket inte var fallet i tidigare uppföljningsrapporter) medför detta att procentuella andelar av genomförda delåtgärder blir lägre i år om man jämför med uppföljningsrapport för 2021. I absoluta tal har dock delåtgärder som bedömts som påbörjade, genomförda till hälften eller helt genomförda ökat.

Figur 1: Genomförandestatus 2022 för delåtgärderna i Energiplanen 2019–2023

Uppföljning av delåtgärdernas genomförandestatus fördelade per sektorer (strategiska inriktningar och tvärsektoriella aktiviteter) visas i Figur 2.

Figur 2: Genomförandestatus 2022 för delåtgärderna i Energiplanen 2019–2023 fördelade över fyra strategiska inriktningar och tvärssektoriella aktiviteter

Ännu ej påbörjade samt ej relevanta åtgärder

Åtgärder som ännu ej är påbörjade eller bedöms som ej relevanta utgör 15 respektive 9 procent av planens samtliga delåtgärder. I absoluta tal är detta 16 delåtgärder. En majoritet av dessa delåtgärder (9 stycken) är kopplade till arbete med Kuststad 2025 och har inte påbörjats eller bedömts ej relevanta av naturliga skäl då arbetet med dessa åtgärder bedöms ligga längre fram i tiden, utanför energiplanens tidsperiod som sträcker sig till och med 2023.

Delåtgärder som i övrigt ej har påbörjats eller bedömts som ej relevanta har i många fall givits denna status för att aktören som är utsedd att arbeta med frågan har ansett att det arbetet av olika anledningar inte längre är en prioritet för dem. Exempelvis har Trelleborgs Hamn inte ansett det vara relevantt att samordna fordonshanteringen med kommunen enligt en av åtgärderna. Vidare så har omorganisationer och ändrade mål för förvaltningar och bolag spelat in.

Det ska dock poängteras återigen att inom samtliga av de 34 åtgärderna så har någon ansvarig förvaltning eller bolag påbörjat ett arbete, med undantag för en åtgärd som syftar till att utreda behovet av bygglogistikcenter för Kuststad 2025. Detta arbete anses ligga längre fram i tiden när Kuststad 2025 blir mer aktuellt.

Åtgärder som är helt genomförda 2022

Några av delåtgärderna som är helt genomförda under 2022 nämns nedan.

- Inköp av fordon som drivs med förnybara drivmedel:
Trelleborgs Hem har nu endast ett dieseldrivet fordon kvar. I övrigt är en vätagasbil beställd. Trelleborgs Hamn utför kontinuerliga uppgraderingar av fordonsflottan till bästa möjliga miljöklass och samtliga arbetsfordon drivs nu på HVO100. Övriga fordon är hybrider eller rena elbilar.

- Konferenstjänst för resfria möten. En övergång från Skype till Teams är genomförd i och med införandet av Digital arbetsyta. Systemet SEFOS har införts för säker meddelandehantering och videokonferens.
- I ett led för att skapa ett forum för hållbart byggande för projekt Kuststad 2025 har ett hållbarhetsprogram tagits fram för Sjöstaden i samarbete med dess ankarpartners.
- Gällande solcellsutredning på kommunens och bolagens fastigheter har tekniska serviceförvaltningen i samarbete med Trelleborgs energi genomfört solcellsutredningar på ett antal fastigheter. Ytterligare utredningar kommer ske vid behov. Trelleborgs Hamn planerar installation av solceller på nya kontorsbyggnaden.

Reflektion gällande huvud- och delmål

Varje inriktning i energiplanen har huvudmål och delmål där delåtgärderna beskrivna ovan är avsedda att leda utvecklingen mot dessa mål. För inriktningen *hållbara transporter* är huvudmålet att uppnå 70% reduktion av växthusgasutsläpp från transportsektorn till 2030 (basår 2010). För inriktningen *förnybar energitillförsel* är huvudmålet att ha ett fossilfritt energisystem år 2040 och delmålen är att öka andelen lokalt förnybart producerat bränsle som används i kommunen samt att fördubbla produktionen av förnybar elektricitet till 2023. För inriktningen *energiaspekter i fysisk planering* och inriktningen *försörjningstrygghet och smarta nät* finns inga mätbara indikatorer utan för dessa inriktningar utgör åtgärderna beskrivna ovan uppföljningen.

Gällande utfallet av målet för hållbara transporter om 70% reduktion av växthusgasutsläpp jämfört med basår 2010 så har en reduktion på knappt 31% skett till och med år 2020, vilket är det senaste året som statistik för detta finns att tillgå. På ett decennium har utsläppen minskat med lite mindre än hälften av målsättningen på 70% och då ett decennium återstår räknat från 2020 så bedöms målet vara möjligt att uppnå med nuvarande utveckling. För huvudmålet om ett fossilfritt energisystem till 2040 har utvecklingen däremot varit sämre. En särskild reflektion kring detta mål följer nedan.

Särskilt reflektion gällande huvudmål om ett fossilfritt energisystem 2040 med fokus på delmålet om fördubblad produktion av förnybar elektricitet

Ett av delmålen under inriktning om förnybar energitillförsel är att dubblera produktionen av förnybar elektricitet till 2022, jämfört med basår 2015 då produktionen låg på cirka 85 GWh. Statistik över elproduktionen hämtas, enligt energiplanen, från SCBs kommunala och regionala energistatistik. Energistatistiken från SCB utkommer med en eftersläpning på lite mer än ett år. Senaste tillgängliga statistik är alltså för 2021 och denna visar på en total produktion av förnybar elektricitet på 80,8 GWh. För 2021 ingår 7,3 GWh solcellsproduktion i totalen i jämförelse med 2015 där den enda förnybara källan till elproduktion var vindkraft. Trots detta tillskott av solkraft har alltså den totala elproduktionen minskat. Gissningsvis beror detta på den intermittenta naturen hos vindkraft, där det på blåsiga år produceras mer el. Figur 3 nedan visar utvecklingen från 2015 till 2021 där man kan se hur produktionsmängden fluktuerar över åren.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1287 Trelleborg							
Vattenkraft							
Elproduktion	0	0	0	0	0	0	0
Vindkraft							
Elproduktion	87 346	75 563	88 982	75 719	86 342	88 139	73 421
Solkraft							
Elproduktion	7 362

Figur 3: Produktion av förnybar elektricitet i Trelleborgs kommun för perioden 2015 - 2021, uppdelat på de förnybara produktionskällorna.

Anledningen att detta delmål särskilt lyfts upp är att det sticker ut från övriga. Utbyggnaden av den förnybara elproduktionen i kommunen har stått stilla i relation till det satta målet. Energibolagen vill bygga ut mer vind- och solkraft men det finns flera svårigheter och hinder för att genomföra detta. Översiktsplanen med sina riktlinjer gällande avstånd från vindkraftverk till bebyggda områden gör att få ytor finns kvar som skulle vara lämpliga för landbaserad vindkraft. Att anlägga storskalig solcellsproduktion på land är svårt givet att majoriteten av marken i Trelleborgs kommun är högvärdig jordbruksmark och om jordbruksmark ska tas i anspråk för detta ändamål krävs omfattande utredningar och en stark argumentation för de starka samhällsintressena kopplade till en solcellspark. Det satta målet om att fördubbla tillförseln av förnybar el är nu för sent för att nå, men om det teoretiskt skulle ha kunnat nås under energiplanens programperiod så hade det rimligtvis, givet de hinder som finns beskrivna ovan, varit beroende av tillskott inom havsbaserad vindkraft i kommunen.

Med den framtida elektrifieringen så är målet om en fördubblad elproduktion högst relevant. I energimyndighetens rapport från 2022 om samhällets framtida elektrifiering prognostiseras elbehovet i Sverige kunna öka så mycket som till 280 TWh redan år 2035, från dagens 140 TWh. Det ska påpekas att detta är i den övre delen av prognosens spann. Behovet av el nationellt kan alltså komma att fördubblas på 12 år. Vindkraft lyfts fram som energislaget som behöver stå för en majoritet av tillskottet och en utmaning som lyfts särskilt är acceptansfrågan för ny produktion.

Vätgassatsningen i Trelleborg medför att ny förnybar elproduktion måste tillkomma. Ett regelverk håller på att tas fram på EU nivå och det sätter ramarna för vilka krav som kommer sättas på vätgasproduktionen för att den ska få betecknas som grön vätgas. Elen måste produceras av något av de fossilfria slagen vind, sol eller vatten (eventuellt även kärnkraft) men måste också vara spårbar geografiskt och i tid. Sverige får exempelvis inte köpa in el från Spanien för att

producera grön vätgas. Detta för att elproduktionen i de flesta länder inte är förnybar i tillräckligt hög grad. Det ska tilläggas att detta kriterium bedöms bli irrelevant när andelen förnybar elproduktion i ett land ligger över 90%. Givet Sveriges höga andel av förnybar elproduktion kan Sverige vara undantagen denna regel men regelverket sänder ändå viktiga signaler om vilken slags elproduktion som krävs för produktion av grön vätgas. Vidare så får inte elproduktionen ta av existerande tillgång av el. Det behöver alltså ske ett nytillskott av el ämnat specifikt för vätgasproduktionen om den ska klassas som grön. Detta för att det spås finnas ett stort behov av vätgas framgent där produktionen av vätgasen kräver stora mängder el samtidigt som stora mängder el också måste finnas tillgänglig för andra användningsområden.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att samtliga prognoser visar att behovet av förnybar elektricitet kommer öka avsevärt framöver, vilket innebär att energiplanens mål om att fördubbla tillförseln av förnybar el är av hög aktualitet.

Energiplanens programperiod och ny energiplan

Energiplanen 2019–2023 innefattar en konkret handlingsplan för den 5-åriga planeringshorisonten, med siktet att nå uppsatta mål för 2030. Om mål för 2030 ska nås bör nästa periods åtgärdsplanering vara antagen senast 2023 med hänsyn tagen till övergripande mål och utfall från perioden 2019–2023.

Förslag till fortsatt genomförande fram till 2023

Arbetet med att genomföra planens åtgärder går i rätt riktning.

Uppföljningsrapporten visar att 76 procent av planens åtgärder är antingen helt genomförda/pågår kontinuerligt, genomförda till hälften eller påbörjade. Arbetet framöver behöver fokusera på att genomföra de åtgärder som ännu ej är avslutade eller påbörjade. Majoriteten av de delåtgärder som inte är påbörjade är dock bedömda som delåtgärder som kommer påbörjas i ett senare skede, exempelvis för Kuststaden, eller som ej längre relevanta av olika skäl.

Om kommunen ska nå uppsatta målen i planen för 2023 föreslås följande:

- Påbörja delåtgärder som anses relevanta och ännu ej är påbörjade.
- Fortsätt att arbeta med delåtgärder som är påbörjade så att delåtgärderna blir helt genomförda.
- Påbörja arbetet med en konkret plan för hur delmålet om en fördubblad elproduktion kan uppnås. Målet bör sedan tas med i programperioden för efterföljande energiplan.